

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII W KLASIE VIII

PODSTAWY PRAWNE:

Przedmiotowy system oceniania jest zgodny z:

- Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 roku w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania egzaminów w szkołach publicznych.
- Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania.
- Podstawą programową kształcenia ogólnego na drugim etapie kształcenia w szkole podstawowej.
- Programem nauczania geografii w szkole podstawowej.

I. Formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych przedmiotów i dodatkowych zajęć edukacyjnych.

Wymagania ogólne na poszczególne oceny klasyfikacyjne:

Ocenę **celująca** otrzymuje uczeń, który:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania
- prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią geograficzną,
- potrafi stosować zdobyte wiadomości w sytuacjach nietypowych,
- formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy,
- dokonuje analizy lub syntezy zjawisk i procesów geograficznych,
- wykorzystuje wiedzę zdobytą na innych przedmiotach,
- potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł informacji,
- bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- wykonuje dodatkowe zadania i polecenia
- wykonuje twórcze prace, pomoce naukowe i potrafi je prezentować na terenie szkoły i poza nią,
- w pracach pisemnych osiąga 100% punktów możliwych do zdobycia.
- bierze udział w konkursach geograficznych na terenie szkoły i poza nią.
- wzorowo prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę **bardzo dobra** otrzymuje uczeń, który:

- opanował w niepełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- wykazuje szczególne zainteresowania geografią,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach,
- bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,
- sprawnie posługuje się kompasem, mapą, busolną, GPS –em
- potrafi samodzielnie wykonać mapy, plany i opisać je,
- wykonuje prace i zadania dodatkowe
- prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawną terminologią geograficzną,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga od 86% do 99% punktów możliwych do zdobycia.
- zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń ucznia zasługują na wyróżnienie.

Ocenę **dobra** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności,
- potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów typowych, w przypadku trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela,
- posługuje się mapą, planem, lupą, kompasem, busolą,
- udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- jest aktywny na lekcji,

- w pracach pisemnych osiąga od 70% do 85% punktów.
- prowadzi prawidłowo zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: encyklopedie, tablice, wykresy, itp.,
- wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym,
- w przypadku prac pisemnych osiąga od 51% do 69 % punktów.
- posiada zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń oraz prowadzi je systematycznie.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste plany, mapy, obsługuje kompas, busolę, lupę
- wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii geograficznej,
- jest mało aktywny na lekcji,
- w pisemnych sprawdzianach wiedzy i umiejętności osiąga od 30% do 50% punktów.
- prowadzi zeszyt przedmiotowy i zeszyt ćwiczeń.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności określanych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia,
- nie potrafi posługiwać się przyrządami geograficznymi,
- wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy i wykonywaniu prac domowych,
- nie podejmuje próby rozwiązania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet przy pomocy nauczyciela,
- wykazuje się bierną postawą na lekcji,
- w przypadku prac pisemnych osiąga poniżej 30 %,
- nie prowadzi systematycznie zapisów w zeszycie przedmiotowym i w zeszycie ćwiczeń

Szczegółowe wymagania edukacyjne stanowią załącznik nr 1.

II. Ocenianie bieżące i ustalenie śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązujących i dodatkowych zajęć edukacyjnych według skali przyjętej w szkole.

1. Ocena jest wyrażona stopniami wg. obowiązującej skali:

1) celujący	w skrócie cel	lub 6;
2) bardzo dobry	w skrócie bdb	lub 5;
3) dobry	w skrócie db	lub 4;
4) dostateczny	w skrócie dst	lub 3;
5) dopuszczający	w skrócie dop	lub 2;
6) niedostatecznie	w skrócie ndst	lub 1;

2. Pozytywnymi ocenami klasyfikacyjnymi są oceny ustalone w stopniach, o których mowa w ust. 1 pkt 1–5.

3. Negatywną oceną klasyfikacyjną jest ocena ustalona w stopniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 6.

4. Przy ocenach częściowych:
 - 1) bdb, db, dst, dop dopuszcza się stosowanie znaków „+”, „-”,

5. Przy ocenach częściowych w dziennikach lekcyjnych dopuszcza się używanie następującego skrótu: „np”- jako zgłoszenie nieprzygotowania do zajęć. Dopuszcza się **jedno** zgłoszenie nieprzygotowania **w ciągu półroczu**. Nie dotyczy prac kontrolnych i zapowiadanych sprawdzianów.

6. Wymagania na poszczególne oceny ustalają nauczyciele przedmiotów.

III. Różnorodność form sprawdzania wiedzy i osiągnięć uczniów

1. Ocenia się wszystkie formy aktywności ucznia, a w szczególności:
 - 1) wiedzę teoretyczną zgodną z tematyką danych zajęć edukacyjnych,
 - 2) umiejętności ucznia,
 - 3) aktywność i zaangażowanie ucznia,
 - 4) udział w konkursach i olimpiadach,

2. Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących narzędzi:

- 1) prac kontrolnych typu diagnozy, prace klasowe i sprawdziany,
- 2) kartkówek,
- 3) odpowiedzi ustnych,
- 4) działań praktycznych.

IV. Częstotliwość kontroli i jej zakres

1. Prace kontrolne (nie więcej niż 2 w tygodniu i nie więcej niż jedna dziennie) są obowiązkowe i zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem, a uczniom znany jest ich zakres,
2. **Diagnoza**- to sprawdzenie wiedzy i umiejętności ucznia po zakończonym dziale programowym lub na koniec półrocza lub roku szkolnego, z zakresu całości przerobionego materiału. Czas pracy nie może przekraczać 90 min. Diagnoza nie musi być poprzedzona powtórzeniem, i nie musi być zapowiedziana zapisem w dzienniku. Obowiązkiem ucznia jest przystąpienie do diagnozy. Uczeń, który z przyczyn przez niego niezależnych nie może przystąpić do pracy kontrolnej, zobowiązany jest do napisania jej w terminie nie dłuższym niż dwa tygodnie, ale jego wyniki nie zostaną uwzględnione w zewnętrznym opracowaniu. W szczególnych przypadkach decyzją nauczyciela zastrzega się możliwość przedłużenia terminu. **Wyniki z diagnozy przeprowadzonej na początku roku są informacją dla ucznia, rodzica i nauczyciela z jakiego poziomu uczeń rozpoczyna rok szkolny i mogą być przedstawione procentowo lub oceną, która nie jest liczona do średniej na półrocze** Oceny wynikające z diagnozy przeprowadzonej na koniec roku szkolnego są wpisane do dziennika lekcyjnego.
3. Testy śródroczne i roczne zapowiadane są z 2 tygodniowym wyprzedzeniem,
4. Krótkie sprawdziany (kartkówki–15 min.) obejmują maksymalnie 3 tematy lekcyjne i **nie podlegają** poprawie,
5. Przedmiotowe systemy oceniania zawierają szczegółowo określone możliwości zaliczania i poprawy ocen z poszczególnych przedmiotów,
6. Ocena otrzymana za poprawioną pracę kontrolną wpisywana jest jako kolejna do dziennika,
7. Po każdej usprawiedliwionej nieobecności w szkole należy umożliwić uczniowi uzupełnienie wiadomości (po jednodniowej – dwudniowej nieobecności 1 dzień, po dłuższej 1 tydzień).
8. Prace kontrolne pisemne zapisywane są w dzienniku kolorem czerwonym.
9. Przynajmniej raz w półroczu powinien być przeprowadzony sprawdzian obejmujący przekrojową partię materiału, uwzględniając kluczowe dla przedmiotu wiadomości.
10. O terminie przekrojowej pracy pisemnej (długoterminowej) uczeń powinien zostać poinformowany na 1 tydzień przed planowanym sprawdzianem. Informacja ta powinna zostać umieszczona w dzienniku lekcyjnym w odpowiedniej zakładce „sprawdziany” planowanego w danym dniu sprawdzianu. Za pracę krótkoterminową max. 15 minut uznaje się sprawdzian obejmujący nie więcej niż 3 ostatnie lekcje i o terminie takiego sprawdzianu uczeń **nie musi** być wcześniej poinformowany.
11. Uczeń ma prawo do poprawienia **tylko oceny niedostatecznej** z pracy pisemnej w terminie i na zasadach ustalonych przez nauczyciela

przedmiotu.

12. Uczeń, który otrzymał ze sprawdzianu ocenę niedostateczną może poprawić tę ocenę w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac, po poprzednim uzgodnieniu terminu z nauczycielem przedmiotu. Poprawa sprawdzianu odbywa się po lekcjach.

13. Jeżeli sprawdzian zaliczy mniej niż 80% uczniów klasy, to obowiązkowo poprawiają go wszyscy uczniowie, którzy otrzymali oceny niedostateczne i dopuszczające, a pozostali uczniowie mogą na własną prośbę poprawiać otrzymane oceny.

14. Ocenę za sprawdzian ustala się według następujących zasad:

5) 100%	cel
6) 86% - 99%	bdb
7) 70% - 85%	db
8) 51% - 69%	dst
9) 50% - 30%	dop
10) 29% i poniżej	ndst

15. Uczeń jest zobowiązany napisać każdą pracę klasową, a w przypadku usprawiedliwionej nieobecności ucznia podczas pisania pracy klasowej, nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne musi wyznaczyć mu inny termin napisania tej pracy.

16. Uczeń nowo przybyły w ciągu roku szkolnego jest zwolniony przez okres dwóch tygodni z odpytywania przez nauczycieli. Oceny cząstkowe ucznia nowo przybyłego w ciągu roku szkolnego wystawione i potwierdzone przez dyrektora lub nauczyciela wychowawcy poprzedniej szkoły są brane pod uwagę przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej.

V. Ustalanie warunków i trybu uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych ocen

1. Rodzice/prawni opiekunowie ucznia mogą wnioskować pisemnie do dyrektora szkoły o podwyższenie o jeden stopień proponowanej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz klasyfikacyjnej rocznej oceny zachowania w terminie do 3 dni od otrzymania informacji o przewidywanej ocenie. Wniosek składa się w sekretariacie szkoły. We wniosku musi być określona ocena, o jaką uczeń się ubiega oraz uzasadnienie prośby.

2. Informacja o proponowanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zostaje przekazana uczniowi (a za jego pośrednictwem rodzicom) w terminie ustalonym na dwa tygodnie przed radą klasyfikacyjną. Wszystkie proponowane oceny z poszczególnych przedmiotów oraz proponowana ocena zachowania, spisane na kartce, przekazuje uczniowi wychowawca, a rodzic zwrótnie potwierdza podpisem zapoznanie się z nimi. Brak podpisu nie oznacza, że rodzic nie został zaznajomiony z proponowanymi ocenami.

3. O podwyższenie oceny z zajęć edukacyjnych **może** ubiegać się uczeń, który w ramach danego przedmiotu:

- 1) usprawiedliwił wszystkie nieobecności na zajęciach,

- 2) posiada frekwencję nie niższą niż 90% (z wyjątkiem długotrwałej choroby potwierdzonej zwolnieniem lekarskim),
- 3) nie opuścił zajęć danego przedmiotu w sposób niedozwolony (np. wagary, ucieczka lekcji),
- 4) przystąpił w terminie do wszystkich sprawdzianów i prac klasowych (w przypadku wychowania fizycznego sprawdzianów praktycznych) przewidzianych przez nauczyciela i uzyskał z nich oceny pozytywne,
- 5) w II półroczu uzyskał oceny cząstkowe, z których przynajmniej połowa jest równa lub wyższa od oceny, o jaką uczeń się ubiega,

4. Dyrektor szkoły rozpatruje wniosek o podwyższenie oceny w ciągu 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku

5. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku dotyczącego zmiany oceny z zajęć edukacyjnych, dyrektor wyznacza termin sprawdzianu z danego przedmiotu, który przeprowadza nauczyciel uczący ucznia. Sprawdzian odbywa się w ciągu 3 dni od rozpatrzenia wniosku i obejmuje część pisemną i ustną.

6. Stopień trudności zadań na sprawdzianie odpowiada wymaganiom edukacyjnym na ocenę, o którą uczeń się ubiega i obejmuje treści realizowane w *całym roku szkolnym*.

7. Jeżeli uczeń uzyska ze sprawdzianu min. 90% punktów możliwych do uzyskania, proponowana ocena roczna zostanie podwyższona .

8. Klasyfikacyjna ocena roczna nie może być niższa od oceny wcześniej zaproponowanej przez nauczyciela.

9. Sprawdzian napisany przez ucznia i oceniony przez nauczyciela oraz wniosek o podwyższenie oceny pozostają w dokumentacji szkoły.

10. Jeżeli uczeń nie przystąpi do sprawdzianu z przyczyn nieusprawiedliwionych, traci prawo do ubiegania się o podwyższenie oceny. Usprawiedliwieniem jest wyłącznie zwolnienie lekarskie lub wyjątkowa sytuacja losowa.

Załącznik nr 1. Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny:

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
I. Azja				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej wymienia największe rzeki Azji wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii wymienia główne uprawy w Japonii określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji omawia strefy roślinne Azji omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji opisuje przebieg trzęsienia ziemi omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii omawia cechy gospodarki Chin analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny

<ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slamsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej • wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia • omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach • omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej • przedstawia cele organizacji OPEC 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
--	--	--	--	---

II. Afryka				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia strefy klimatyczne Afryki • wymienia największe rzeki i jeziora Afryki • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce • wymienia główne uprawy w Afryce • wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki • wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki • wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem • wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem • określa położenie geograficzne Kenii • wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki • wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów • charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce • charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki • przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • omawia przemysł wydobywczy w Afryce • wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej • analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu • przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki • omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej • omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu • omawia gospodarkę w strefie Sahelu • omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki • omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce • omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce • opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki • wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO • opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych • wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej • omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu • przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce • omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce • omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce • omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Ameryki • wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową • wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> • wskazuje na mapie Aleję Tornad 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki • wymienia strefy klimatyczne Ameryki • omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki • omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki • porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce • charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce • omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map • przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku • określa położenie geograficzne Amazonii • omawia florę i faunę lasów równikowych • podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis</i> • wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się • podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii • omawia cechy klimatu Amazonii • podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii • opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlenia Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii • opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
--	---	---	--	--

IV. Australia i Oceania				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne Australii i Oceanii wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen arzezyjski</i> wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii wymienia strefy klimatyczne w Australii charakteryzuje wody powierzchniowe Australii omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat omawia zasoby wód arzezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
V. Obszary okołobiegunowe				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe</i> wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową omawia status prawny Antarktydy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych